

Can Cerdà de Palou i Capella de Sant Jaume

El Pla del Penedès

Ubicació

Comarca:	Alt Penedès
Lloc/Adreça:	Paratge Cerdà de Palou, carretera BV-2153, PK 4+000, a 1,6 quilòmetres al nord-est del Pla.
Emplaçament	A 1,6 quilòmetres al nord-est del Pla.
Alçada:	262,1
Coordenades:	
Latitud:	41.42763
Longitud:	1.72829
UTM Est (X):	393740
UTM Nord (Y):	4587010

Classificació

Número de fitxa	08164 - 24
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Renaixement Contemporani Popular
Segle	XVI-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL - Conjunt nº 16 Annex 4 POUM. Clau 16.
Número inventari	2761, IPAC
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	000404200CF98E / 08163A00200003

Fitxes associades:

[Can Cerdà de Palou](#)

Descripció

Masia i conjunt d'edificacions annexes, entre les quals la Capella de Sant Jaume, tot amb probables orígens en època medieval, segurs a partir del segle XVI i amb reformes destacades de finals del segle XIX i principis del XX.

Cal Cerdà correspon a un mas aïllat al qual s'hi adossen diversos edificis, constituint un conjunt d'immobles que assoleix 1500m2 de superfície. Enfront l'edifici principal, a escassos metres de distància, hi ha l'antiga capella de Sant Jaume.

El conjunt es situa a escassos 40 m a l'est de la carretera BV-2153, a l'alçada del PK 4+000, a mig camí entre el poble del Pla del Penedès i el de Lavit. Del poble del Pla, dista aproximadament 1,6 quilòmetres. L'edifici principal, de planta rectangular i d'uns 160m2 de superfície, es situa a l'est del conjunt. La façana actual, encarada a migdia, correspon clarament a una reforma que cal situar cap a principis del segle XX, incorporant alguns elements d'estil noucentista. Es compon de planta baixa i de dos pisos, de composició simètrica, tot i que amb els dos eixos d'obertures lleugerament desplaçats cap a l'est del centre de la façana. A la planta baixa hi ha l'accés principal, d'arc carpanell, flanquejat per dos bancs col·locats a manera de pedrissos. A l'est de la porta disposa d'una finestra, amb l'ampit lleugerament volat, protegida per una reixa de ferro amb magolles. A la planta pis hi ha dos balcons, de llosana motllurada i barana de ferro. Les finestres són realitzades amb carreus de pedra que formen en l'escaire un esplandit motllurat. A destacar que al centre de la llinda del balcó occidental hi ha un escut orlat, circular, amb un pa, una "L" i un ou, motius que formen el mot "palou", i la data de 1694. En la segona planta, sobre els mateixos eixos, hi ha dues finestres balconeres, protegides per una barana balustrada típica d'inicis del segle XX. Remata la façana un frontó recte, molt motllurat, a diversos nivells, sostingut per cartel·les o permòdols també motllurats, en el que hi destaca una banda central ornamentada amb cercles.

Al costat de l'edifici principal hi ha diverses edificacions annexes, la majoria de les quals destinades actualment a turisme rural i antigament a masoveria, cellers i magatzems i un antiga destil·leria. En aquest darrer, edifici de tipologia industrial pròpia del segle XIX, hi destaca l'accés a través d'un arc carpanell adovellat i les finestres escarseres. La clau de l'accés disposa de la llegenda "1872 PS"; en la nau del costat, a l'oest, hi roman una altra pedra amb la llegenda "1878 PS". La mateixa data duu la tanca de ferro del portal, amb les inicials "PC".

Per una altra banda, del conjunt destaca la Capella de Sant Jaume, dita també de Sant Jaume de Can Cerdà de Palou, les primeres referències documentals de la qual són de principis del segle XVI. Es tracta d'una petita església de planta rectangular, d'una sola nau, aproximadament de 9 per 6 m, amb coberta de teula a doble vessant. L'aspecte és, en general, propi d'època moderna, i probablement correspon a una possible refacció completa de l'edifici duta a terme en el segle XVII. Així es despèn de la llinda de la porta, inscrita, que duu la data de 1623 (veure observacions). L'accés, encarat al nord, enfront el mas, efectivament és d'estil renaixentista, de carreus motllurats. Sobre la llinda hi ha una fornícula apertxinada amb la imatge de Sant Jaume. Corona la façana un campanar d'espadanya, d'un sol ull, on hi ha una petita campana, fosa el 1953 i anomenada Maria Mercè (LLORAC, 2015: 209).

Observacions:

La llinda del portal de la capella de Sant Jaume duu inscrita, abreujada, la següent inscripció: "A 17 DE IANER EN LO ANY BAIX DIT SE POSA LA PRIMERA PEDRA. A 25 DE IULIOL EN DIT ANY SE DIGUE LA PRIMERA MISSA. 1623".

La inscripció està separada per un blasó central, esculpit, al centre del qual hi ha els símbols dels

Palou, un pa, un "L" i un ou.

Cont. Descripció:

En el lateral oest la capella presenta una petita finestra apuntada, amb esplandit, de pedra buxardada, amb la data 1623. Segons Llorac, és de construcció recent (LLORAC, 2015: 209). En el lateral est de la capella hi ha adossada una petita sagristia, que té un altar de fusta amb el sagrat Cor. L'interior de la capella roman ben conservat i equipat, amb un altar de pedra, amb crismó frontal, i un vitrall a manera de retaule de rerefons, amb la imatge de Sant Jaume en la batalla de Clavijo. Disposa de diversos bancs, ornamentacions i estris litúrgics. Destaca el sostre, amb voltes de tercerlet amb claus ornamentades, la central amb una figura de Sant Jaume. Es conserven a l'interior dues imatges barroques, de la Maredeu del Roser i de Sant Josep.

Història

Com antropònim, Palou a apareix documentat al segle XIV (LLORAC, 2015: 50), concretament en el fogatge de 1378, en el que consta que els 4 focs de Puigdàlber eren propietat de Guerau de Palou. L'any 1490 Guerau de Palou és esmentat com a donzell de Puigdàlber (LLORAC, 2015: 206).

Respecte a l'edifici, un capbreu de 1537 esmenta el mas Palou, propietat de Pascari Bernet. Va passar posteriorment a mans dels Serdà o Cerdà, que van mantenir el topònim de Palou. En el cadastre de 1857 el mas pertany a Jaume Serdà de Palou. En aquell moment consta que la finca tenia una fàbrica d'aiguarent. Quant a la capella de Sant Jaume, Salvador Llorac en remunta l'origen a la possible existència d'una capella sota l'advocació de Sant Jaume en un indret proper a l'emplaçament actual, prop de Matamargó (paratge situat uns centenars de metres al nord de Cal Cerdà), on hi ha una peça de terra anomenada "la Capella". La primera referència documental és del 1508, on s'anomena Sant Jaume del Gatell, que es repeteix en un document de 1522. Un cavaller anomenat Arnau de Gatell és esmentat l'any 1338 i 1340 en la jurisdicció del Pla. Llorac pensa que pot tractar-se del senyor d'una quadra que posteriorment esdevindria el mas Palou. Per tant, lloc on hi hauria la capella. Segons una visita pastoral de 1617, a la capella de Sant Jaume del Gatell encara s'hi celebraven misses. Salvador Llorac interpreta que poc després església s'hauria esfondrat i el seu emplaçament traslladat al lloc actual (LLORAC, 2015: 208).

Durant la guerra civil la capella fou destruïda i posteriorment restaurada. Durant la destrucció es va malmetre una interessant pintura datada de l'any 1628, dedicada a Sant Jaume, amb l'escena del seu martiri a la dreta i la batalla de Clavijo a l'esquerra, imatge que pretén reproduir el vitrall que existeix actualment darrera l'altar (LLORAC, 2015: 208-209). Respecte la pintura, Salvador Llorac recull diverses llegendes sobre el seu caràcter prodigiós, en les que s'exposa que sempre la capella persistia a qualsevol adversitat que hi succeís (LLORAC, 2015: 238-239).

Bibliografia

DIVERSOS AUTORS (2011): El Pla del Penedès. Entre un mar de vinyes, Ajuntament del Pla del Penedès-Edicions i Propostes Culturals Andana, SL.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (1985). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Pla del Penedès.

LLORAC I SANTIS, Salvador (2015): El Pla del Penedès. Un municipi al cor de la comarca del Penedès històric, El Cep i la Nansa.

